

Szerkesztőbizottság: *Jókai Anna* (elnök),
Báger Gusztáv, *Csontos János*, *Fehér Béla*,
Horváth Antal, *Kalász Márton*, *Kő Pál*,
Salamon Konrád, *Szakály Sándor*

Főszerkesztő: *Oláh János*

E-mail: foszerkeszto@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7035

Olvasószerkesztő, tanulmány: *Rosonczy Ildikó*

E-mail: tanulmany@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7033

Vers, könyvkiadás: *Szentmártoni János*

E-mail: vers@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7032

Próza: *Bíró Gergely*

E-mail: proza@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7031

Nyitott Műhely: *Ekler Andrea*

E-mail: kolibri5@freemail.hu

Európai Figyelő: *Falusi Márton*

E-mail: europeanobserver@magyarnaplo.hu

Könyvszemle: *Erős Kinga*

E-mail: kritika@magyarnaplo.hu

Tördelőszerkesztő: *Molnár Csenge-Hajna*

Borító: *Zách Eszter*

Ügyintézők: *Cech Vilmosné*, *Nagyné Paládi Judit*

Terjesztés: *Zsiga Kristóf*

E-mail: elofizetes@magyarnaplo.hu

A szerkesztőség címe (Írott Szó Alapítvány)

1092 Bp., Ferenc krt. 14.

Levelezési cím:

1450 Budapest, Pf. 77.

Számlázási cím: **1062 Bp., Bajza u. 18.**

Telefon/fax: **413-6672; 413-6673**

Szerkesztőségi mobil:

(70) 388-7034

Elektronikus levélcímünk:

info@magyarnaplo.hu

Elérhetőségünk a világhálón:

www.magyarnaplo.hu

Kiadja az Írott Szó Alapítvány (1092 Bp., Ferenc krt. 14.) és a Magyar Napló Kiadó Kft. (1062 Bp., Bajza utca 18.). Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága (1080 Bp., Orczy tér 1.) Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknel, emailen (hirlapelofizetes@posta.hu), faxon (303-3440) egy évre 7390 Ft, fél évre 3865 Ft. További információ: 06-80-444-444 Külföldi előfizetés: a szerkesztőség címén. Az előfizetési díj egy évre postaköltséggel együtt 60 USD vagy 50 EURO, mely átutalható a HVB-Bank Hungary Rt. (1065 Bp., Nagymező utca 44.) 10918001-00000421-10290001 számú számlára, vagy bankcsekkben elküldhető a szerkesztőség címére. Nyomda: Mackensen Kft. 1139 Bp., Frangepán utca 12–14.

*Meg nem rendelt kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Minden felbélyegzett, válaszborítékkal ellátott levélre válaszolunk. Muta-
tópéldány kérhető, megrendelés leadható a szer-
kesztőségben.*

**A címlapon Czákó Gábor
(Gallai Máté felvétele)**

Nemzet és ünnepe

Március 15-e nem lehetett piros betűs ünnep Ferenc József Magyarországon, de nem lehetett az a Rákosi-kor hagyományait e tekintetben híven őrző Kádár János Magyarországon sem.

A sértett Habsburg csaknem hét évtizedes uralkodásának végére bár a magyarok ajkán kedélyeskedve Ferencjósikává szelídült, nem felejtett és a szabadságharc leverését követő véres megtorlást soha nem bánta meg. A birodalmát ért kudarcok rákényszerítették a kiegyezésre, és annak rendszerében el kellett helyezni 1848/49 megkerülhetetlen hagyományát is. Az ünnepet illetően azonban csak 1898-ban, az ötvenedik évfordulóra született meg a kompromisszum: a megemlékezés napja április 11-e lett. V. Ferdinánd a márciusi követeléseket magukban foglaló törvényeket 1848-ban ezen a napon szentesítette a pozsonyi országgyűlés záróülésén, amelyen megjelent az ifjú Ferenc József főherceg is.

A pest-budai forradalom napja csak a nyolcvanadik évfordulóra, egy 1927 novemberében meghozott törvénnyel vált munkaszünettel egybekötött, piros betűs nemzeti ünnepé.

1945-ben az Ideiglenes Nemzeti Kormány március 15-ét annak ellenére nyilvánította ünnepnapra, hogy érvényben volt az 1927-es törvény, de mintegy előrevetítve a nemzeti történelem várható ártértékelését, rögtön melléemelte április 4-ét. 1948-ban, a centenárius évében zászoldíszben ünnepelt a szovjet hadsereg által megszállt ország, de a kommunista hatalom ideológusai a magyar március hőseit Sztálin és Rákosi Mátyás árnyékában mellékszereplőkké degradálták. 1950-ben törvényerejű rendelet mondta ki, hogy a legnagyobb nemzeti ünnep április 4-e, 1951. március 10-én pedig a minisztertanács arról döntött, hogy ezentúl március 15-e rendes munkanapnak számít. A következő év márciusában az ország azonban megint ünnepelhetett: de nem 15-én, hanem 9-én: Rákosi Mátyás hatvanadik születésnapján.

1956-ban a megalázott és kifosztott ország forradalma 1848 félrelökött szimbólumaihoz, fogalomhasználatához és követeléseihez nyúlt vissza. Természetes tehát, hogy a szovjet fegyverekkel hatalomhoz juttatott Kádár-rezsimnek még a korábinál is kényelmetlenebb volt 48 öröksége, amely előbb-utóbb törvényszerűen hívhatta elő a véglegesen felejtésre ítélt 56-os remények és áldozatok emlékét. Bár 1956 végén egy kormányhatározat értelmében március 15-e nemzeti ünnep lett, amelyen az oktatás és a hivatali munka szünetel, a rendelkezést 1957. március 10-én, tartva az ellenállás újrakezdésétől, úgy módosították, hogy március 15-e olyan munkanap, amelyen az iskolai oktatás szünetel. 1965-ben aztán március 15-ét, március 21-ét és április 4-ét Forradalmi Ifjúsági Napok néven összevonták, ami a naptárban fekete betűkkel nyomtatott nemzeti ünnep további eljelentéktelenítését célozta.

Már a rendszer zavarait és a hatalom elbizonytalanodását mutatta, hogy mivel az ünnepet nem sikerült kisajátítania és saját képére formálnia, az 1970-es évek több tucatnyi fiataalt, főként diákokat, de legfeljebb néhány száz embert megmozgató tüntetéseivel szemben komoly rendőri erővel lépett fel, a pártállam sajtója pedig olyan garázda, felelőtlen, nacionalista elemek ünneprontó próbálkozásairól tudósított, akik rászolgáltak az iskolából, egyetemről történő kizárásra vagy hosszabb-rövidebb börtönbüntetésre. A hivatalos ünnepségek helyszínei közönséges halandók számára megközelíthetetlenek voltak, oda csak meghívóval lehetett bejutni.

Az 1980-as évek végének tömegtüntetései a felejtés parancsa ellen, a tisztánlátás, az emlékezés jogáért is folytak. Az ünnep méltóságáért.

Rosonczy Ildikó

Rosonczy Ildikó: <i>Nemzet és ünnepe</i>	1
--	---

LÁTHATÁR

Tornai József: <i>Apám piros nadrágban, kék mentében; A minden mindenképpen</i>	3
Kiss Benedek: <i>Boldogítottát, Uram!; Fordított arányosság; Bartók Bélának; Én is; Gyászjelentés</i>	5
Horváth (EÖ) Tamás: <i>Ezüst fokozat</i>	8
Hóvári János: <i>Török város, magyar szimbólum (Rodostói emlékek és tanulságok)</i>	11
Pusztai Zoltán: <i>Enyészet hava; Filozófia</i>	23
Szikra János: <i>A mi családunk; Kis kutyaszar; arany bokalánc</i>	24
Lőrincz György: <i>Ördögtánc</i>	25
Horváth László Imre: <i>Júdás imája; Titokban képtelen; Raszkolnyikov</i>	36
Radványi Ervin: <i>Ezerkilencszáznyolcvanhét</i>	38
Czakó Gábor: <i>Rémmesék</i>	42

NYITOTT MŰHELY

Csábi Domonkos: <i>Indulatmentes jelentések (Beszélgetés Czakó Gáborral)</i>	53
--	----

NÉZŐPONT

Vasy Géza: <i>Kétféle irodalmi kultúra?</i>	56
---	----

KÖNYVSZEMLE

Szakolczay Lajos: <i>Rothadó rendszer – Csoóri Sándor besúgói (Kiszely Gábor: Szellem a célkeresztben)</i>	58
Urbán Péter: <i>Utolsó vonat (Hajnóczy Péter Összegyűjtött írásai – összeáll. Mátis Livia és Reményi József Tamás)</i>	61
Rózsássy Barbara: <i>Mi van a felszín alatt? (Vörös István: Švejk gyóntatója)</i>	62
Nagy Gábor: <i>Szeretet, szerelem, szex (Ljudmila Ullickaja: Odaadó hívetek, Surik; Mario Vargas Llosa: A rossz kislány csínytevésai)</i>	63
Végh Attila: <i>A szív forradalma (Rüdiger Safranski: Friedrich Schiller – A német idealizmus felfedezése)</i>	65
Stark Tamás: <i>Likvidált katonai elit (Szakály Sándor: Katonák, csendőrök, ellenállók)</i>	67

A Rákóczi-emigráció állomásait bemutató térkép (23. oldal) Nagy Béla munkája.

**Számunkat Makhult Gabriella grafikus munkáival illusztráltuk.
A képeket az ARTE Galéria és Aukciós Iroda
(Bp., V., Ferenczy István u. 14.) bocsátotta rendelkezésünkre.
További információ: Marsó Diana (20) 477-4228**